عەشق*

دەق: شێرکۆ بێکەس
رەخنە: محەمەد کوردۆ

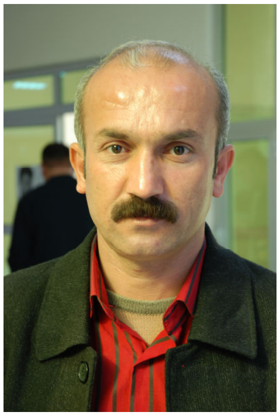

ئەلیزابێت
بیست ساڵی رێك، بیست حەسرەتو
بیست دووکەڵو
بیست ئاوابوونو توانەوە !
بیرنەچوونی
وەك نانو ئاوو شەرابو
خوێندنەوەمو
بیرنەچوونی چاویلکەکەم.
بیرنەچوونی
چوون بیرنەچوونی قەڵەمو
ماچی شیعر.
ئامادەبوونی بەوێنەی
ئامادەبوونی هەناسەو
سییەکانم.
جیانەبوونەوەی ئەم سەرەو
هەردوو شانم.
دەستو پەنجە لە مەچەکمو
پەیڤیش لەزارو زمانم.
بیرنەچوونی لەناو تەمێکی تەنکدا
بەرێوەیەو هەر دێتو دی
هەموو ساتی سەرنجێکی،
خەندەیەکی،

یان تنۆکی لە قەڵبەزەی بەژنو باڵای

چرپەیەکی گوارەکانی

هەناسەیەکی ملوانکەی

لێم ئەدەنو خەوی زڕاو

تەڕ ئەکەنو خەو ئەچێتە سەر چیچکانو

ئەلێزابیت دێتەوە ناو نیگاکانم.

دێتەوە ژێر چاوەڕوانی

رواوی سەر چرپاکەمو

دێتەوە ناو شپرزەیی رۆژژمێرم

بەهێواشی

سەر ئەداتەوە لە زەردەی

خۆرنشینم.

ئەگاتەوە ژووری فرمێسک،

دێتەوە بەردەم وەرینم!

ئەلێزابێت!

بیرنەچوونی

وەك بیرنەچوونی دیدەم بۆ

عەشقی گۆیژە هەموو رۆژی.

چوون بیرنەچوونی درەختی

بەر پەنجەرەم

بۆ تەماشام هەموو رۆژی.

چوون بینینی رووخساری خۆم

لە ئاوێنەی زنەیەکدا هەموو رۆژی

وەك دانەبڕانی هەمیشەی

هەردوو باسكو کراسەکەم

لە یەکتری.

شانەو قژم

لەیەکتری.

بادەکەمو پەرداخەکەم

پەنجەکانمو گیتارەکەم

لە یەکتری.

ئەلیزابێت!

سەری پەنجەی، چاڵی گۆنەی،

بزەی پەرتی.

تەیری کوتراوی سەرقۆڵی.

تاڵی لە قژی راکردووی.

مامزەکانی ئاوڕی.

هەوری بەرزایی گەردنی.

رەنگی پەیڤی.

وشەی سرکی.

بۆنی ماچی.

گزنگەکانی تەماشای.

شەوی پرچیو

تریفەیەکی شەرمنی

نێوان مەمی.

تانگۆکانی نێو باوەشیو

موچوڕکەی ئاڵ.

دەنگی بێدەنگی نێوانمان.

وەختی مانگەشەو ئەهاتو

ئەبوو بەشەقامی خەومان.

بوورانەوەی ئارەزوومان

لە ئامێزی یەکتریدا.

زەریاو چاویو

گۆرانییەکی خوماری ناو بەلەمو

ئاسۆیەکی پرتەقاڵیو

منیش نەورەس.

مێزی تەختەی کافتریایەك

هەڵنیشتنی هەردوو کۆتری

جووتە دەستی

لەبەر دەمماو

مریەمی بۆتە مۆمدانو

منیش مۆمو

چاوی شەوقم لەو جوانییە

ناتروکێنم بۆ چرکەیەك.

دیسانەوە

لە گوی دەریا شەپۆلی شین

شەپۆلی شێت

لەگەڵ شەپۆلی بەژنا

ئەویان ئەیبردم بۆ دوورگەی

خەونی دوورو

ئەمیان نزیك پرژە پرژی

فێنك.. فێنك

لێمیان ئەدا.

لەشی رووتی رەنگ برۆنزیی

تەنها لە دوو ئاستدا سپی!

چاوی منو چاوی لەو چاوی هەتاو

سەرخۆشانە نیوە نوقاو

سڕی جوانیو

سڕی خودایان ئەبینی

دانەپۆشراو!

ئەوان گشت لە ئێستەدا

تەنیاییم ئەکەن بە حەوزی واق وڕماوو

پۆلە ئاخیشم بە جوڵەی وردە ماسی.

لە ئێستەدا

وەختی درەنگ

کە سەعاتم ئەکەوێتە وەنەوزدان‌و

بیرەوەرییم لەسەر جێگە باوێشك ئەدا

شەو خەوی دی

ئەوسا تیتر رەنگەکانی ئەلیزابێت

پڕم ئەکەن لە قەسیدەی رەش‌و سپی.

پڕم ئەکەن لە پەروانەی دەوری لەشی.

پڕم ئەکەن لەماچی سەوز

لە راموسانی پەمەیی‌و

لە سەمایەکی نارنجیی‌و

خۆزگەی سپی.

لە دواییدا

شەپۆل خۆی ئەکا بە ژوورماو

وەکو رامبۆ لە کەشتییەکی سەرخۆشدا

خەو لە ناو خەودا ئەبینم

وا ئەزانم

بە پەپولە داپۆشراوم‌و

بە مانگە شەو رەنگکراوم‌و

عەشقێك بووە بە قەدەری

ئەم سەفەرە بێکۆتایە‌و

ئەڕواو ئەڕواو

هەموو شەوی لەگەڵ خۆیدا

بێهۆش بێهۆش هەڵمئەگری‌و

ئەمباتەوە ڤینیسیا !

رۆژی ڤالانتاین

2007/2/14

گلەیی لە ژنانی نەتەوەکەم

خوێندنەوەیەکی کورت بۆ شیعری (عەشق)ی شێرکۆ بێکەس

یەکێك لەدیارترین سیماکانی شیعری شێرکۆ بێکەس کارکردنی بەردەوامیەتی لەناو روح و جەستەو مێژووی نەتەوەدا، ئەو هەمیشەو بەدرێژایی چەندین ساڵ خەریکی بەرهەمهێنانی شیعریەت بووە لەمێژووی نەتەوەکەیدا.

ئەوەی شێرکۆ لەزۆرێك لەشاعیرانی دی جیادەکاتەوە، ئەوە نییە -وەك هەندێك بۆی دەچن- نەتەوە گەورەیی و نەمریی بەشیعرەکانی ئەودابێت، بەڵکو بە پێچەوانەوە ئەوەیە کە شێرکۆ لەدەقەکانی خۆیدا نەمریی بەنەتەوە دەبەخشێتو دەیباتە ئاستێکی بەرزو باڵاترەوە، کە ئاستی داهێنانە، هەر ئەمەش هۆکارێکە لەوەدا کە زۆر کەس پێیانوایە شێرکۆ ساڵانێکی زۆرە خۆی دووبارە دەکاتەوە، من زۆرجار گوێم لەم بۆچوونە بووە، وەلی وەکو خۆم پێموانییە ئەوەی شێرکۆ دەیکات خۆ دووبارە کردنەوە بێت.

من هەستدەکەم ئەو بەردەوام کار لەسەر موتوربەکردنێکی هونەرییانەی جوانو بەهادار دەکات، ئەو بۆئەوەی هەم لەو ئەزمونە جوان و دەوڵەمەندو باڵایەی خۆی دانەبڕێت، هەم دووبارەشی نەکاتەوە، پەنا بۆ گەمەی موتوربەکردن دەبات.

وەك چۆن باخەوانێك، بۆ نمونە، قۆخ و هەنجیر پێکەوە موتوربە دەکات و لە ئاکامدا ئەوەی دێتە بەرهەم، هەم قۆخ و هەم هەنجیرەو هەم هیچیشیان نییە.

ئەوەش کە شێرکۆ دەیکات هەم ئەوەیە کە پێشتر کردویەتی و هەم شتێکی تازەیەو هەم هیچیشیان نییە. وەك وتمان هۆکاری سەرەکی لەوەدا کە خەڵکانێك هەستدەکەن شێرکۆ خۆی دووبارە دەکاتەوە، ئەو رووبەرە گەورەیەیە کە نەتەوەو مێژووی نەتەوە لەشیعری ئەودا داگیری دەکەن.

وەلی ئەوەی لەم دەقە تازەیەدا سەرنج رادەکێشێت ئەوەیە کە ئەم شیعرە جگە لەوەی لە بری نەتەوەو مێژووی نەتەوە، کار لەسەر عەشق دەکات، پاڵەوانەکەشی کەسێکە لەدەرەوەی مێژووی نەتەوە.

بێگومان ئەم دەقە یەکەمین دەقی شێرکۆ نییە، کە بۆ دۆزێکی دیکەی جیا لە دۆزی نەتەوەو نیشتمان تەرخان کرابێت، وەلێ رەنگە یەکەمین دەقی شاعیر بێت کە پاڵەوانەکەشی سەربەنەتەوەو نیشتمانی خۆی نەبێت و دەستەواژەو میتافۆرو وشەکانیشی لەدوو جێگەدا نەبێت (گوێژەو درەختی بەرپەنجەرەکە) بۆنی نەتەوەو نیشتمانیان لێنایەت. ئەم دەقە بۆ عەشق و لە رۆژی (ڤالانتاین)دا نوسراوە. ڤالانتاینیش لەبنەڕەتدا جگە لەوەی رۆژی خۆشەویستییە، پەیوەندییەکی قوڵیشی بە راکردن و پشتکردن لەشەڕەوە هەیە.

ئیمپراتۆری رۆمانی (کلادیوس)ی دووەم، لە کۆتاییەکانی سەدەی سێیەمی زاینییدا هەستدەکات ئەو لاوانەی هێشتا ژنیان نەهێناوە لەو پیاوانەی کە ژنیان هەیە بۆ جەنگ ئامادەترو خۆراگرترو بە پشووترنو دەتوانن باشتر بەرگەی نەهامەتییەکانی جەنگ و دوورکەوتنەوە لەماڵ بگرن، بۆیە بڕیاری راگرتنی مارەبڕین و هاوسەرێتیی دەدات و بەهەموو شێوەیەك قەدەغەی دەکات. وەلی یەکێك لەقەشەکان بەناوی (ڤالانتاین) دژی ئەم بڕیارە دەبێت و گوێی نادانی و بە دزییەوە درێژە بە پرۆسەی مارەبڕین و دروستکردنی هاوسەرێتیی دەدات.

تا لەدواییدا ئاشکرا دەبێت و ئیمپراتۆر فەرمانی لە سێدارەدانی بۆ دەردەکات و لە (14)ی شوباتدا لە سێدارە دەدرێت.

ئیدی یادکردنەوەی ئەو قەشەیە کە لەپێناوی لاوانو ماف ئەوان لەخۆشەویستیو هاوسەرێتییدا گیانی خۆی بەختکردووە، دەبێتە سەرەتای رۆژی خۆشەویستیو ساڵانە لەسەرتاسەری جیهاندا ئەو رۆژە پیرۆز دەکرێت. واتە ڤالانتاین چەند پیرۆزکردنی خۆشەویستییە ئەوەندەش نەفرەتکردنە لەجەنگ، چەند باوەشکردنە بە خۆشەویستیدا ئەوەندەش پشتکردنە لەجەنگ، چەند راکردنە بەرەوخۆشەویستی ئەوەندەش راکردنە لە جەنگ.

لێرەوە دەتوانین ئەم دەقە وابخوێنینەوە کەشێرکۆ هەوڵدەدات لەرێگایەوە بۆ تاوێك لە مێژووی نەتەوەکەی بچێتە دەرەوەو وەك تاکێك، وەك عاشقێك، بچێتە نێو مێژووی خۆیەوە.

لەم ئاستەدا دەتوانین شێرکۆ وەکو شاعیرێکی ماندوو، وەکو باڵایەکی خوێناوی و دوکەڵاویی ببینین کە بەدوای رۆژێکدا دەگەڕێت تیایدا خۆی لەو خوێن و دوکەڵە پاکبکاتەوەو پشوویەك بداتو لە دەرەوەی ئەوان تەماشایەکی دنیا بکات. دەیەوێت ئەگەر بۆ رۆژێکیش بووە

(تینوێتی بەگڕ نەشکێ) و (سرودەکانی کێوی) نەبن.

کەچی کاتێك دەچێتە نێو مێژووی خۆیەوە دەبینێت ژنانی نەتەوەکەی شتێکیان پێنەبەخشیوە کە لەرۆژێکی وەکو (ڤالانتاین)دا یادی بکاتەوە. دەتوانین لەنێو نەوتراوەکانی ئەم دەقەدا شێرکۆ ببینین بە حەسرەتێکی قوڵەوە بە ژنەکانی نەتەوەکەی دەڵێت: بۆچی لەگەڵ ئێمەو لەگەڵ خۆشتاندا هێندە بێ دەربەستن؟!

پێیان دەڵێت: لە رۆژێکی وەکو ئەمڕۆدا کە رۆژی ڤالانتاینەو لە سەرتاسەری جیهاندا یاد دەکرێتەوە، نزیکەی یەك بلیۆن کارتی پیرۆزبایی دەگۆڕدرێتەوەو (85٪)ی ئەم کارتانەش ژنان دەیکرن، کەچی من ناچارم یادی ژنێکی دوور بکەمەوە! من ناچارم بۆ (20) ساڵ بەر لەئێستا بگەڕێمەوە! ئەدی ئێوە، ئەی ژنانی نەتەوەکەم بۆچی نەتانتوانی بە "چرپەیەکی گوارەکانتان" یان، بە "هەناسەیەکی ملوانکەکانتان" خەوم بزڕێنن و بێنە ناو نیگاکانمەوە؟!

بۆچی پڕتان نەکردم لە"بۆنی ماچ"؟!

بۆچی بە "گزنگی تەماشا"تان رووناکتان نەکردمەوە؟!

بۆچی" تریفەی نێوان مەمکەکانتان" پیانەپژاندم؟!

ئێوە نەتانتوانی "مۆمدان بن و منی مۆم" لەئامێزی خۆتاندا بخەنە نێو خەونی سوتانەوە!

دەستەکانی ئێوە بۆ من سرکترین باڵندەبوون و هەرگیز نەیانتوانی وەکو دووکۆتر لەبەردەممابن!

لەشی ئێوە نەیتوانی "سرِی جوانی و سرِی خودا بەدانەپۆشراوی" پێشانی من بدات!

٭ئەم دەق و رەخنەیە لە پاشکۆی ئەدەب و هونەری (رێبازی ئازادی)دا بلاوبۆتەوە.